

Az idegenmunka új szabályai

2010. február 7.

Az alkalmi munkavállalás új szabályairól

2009. december 14-én az Országgyűlés elfogadta a 2009. évi CLII. Számú, az egyszerűsített foglalkoztatásról szóló törvényt, amely 2010. április 1-jétől lép hatályba. 2010. március 31-ig tehát még élnek az AM-könyvek, és a munkaszerződést az eddig megszokott módon lehet megkötni, a közterheket pedig a közteherjegyek beragasztásával lehet leróni.

2010. elején az eddig megszokottak szerint kell a munkavállalóknak érvényesíteniük az alkalmi kiskönyvet a munkaügyi központok kirendeltségeinél.

Egyszerűsített munkaszerződés, jelenléti ív

Április 1-jétől az alkalmi munkavállalói könyvek és a közteherjegyek megszűnnek (ugyanakkor a kiskönyveket meg kell őrizni, mert azok később is igazolják a ledolgozott időket!), helyette egyszerűsített munkaszerződést kell kötni, illetve elektronikusan kell bejelenteni a foglalkoztatást a munkáltatónak az APEH felé, a munkavégzés megkezdését megelőzően. A munkaszerződést a törvény mellékletében szereplő nyomtatvány kitöltésével akkor kell írásban megkötni, ha a foglalkoztatás egybefüggő időtartama az 5 napot eléri, egyébként elegendő a szóbeli megállapodás és az elektronikus bejelentés, illetve a jelenléti ív vezetése. Ha a munkaszerződést nem kell írásba foglalni, a munkáltató a törvény mellékletében szereplő jelenléti ívet köteles vezetni, amelyet a munkavállaló a munkavégzés megkezdésekor és befejezésekor aláír, annak egy példányát a munkavégzés befejezésekor a munkavállalónak át kell adni, a második példányt a tárgyévét követő 5. év végéig meg kell őrizni. A magánszemély háztartásában végzett munka esetén jelenléti ívet nem kell kitölteni.

Az egyszerűsített foglalkoztatás négy esete

A fenti szabályok szerinti egyszerűsített foglalkoztatást a következő négy esetben lehet alkalmazni:

- ha a munka alkalmi jellegű, vagyis legfeljebb 5 egymást követő naptári napig,

egy naptári hónapon belül összesen legfeljebb 15 naptári napig, és egy naptári évben belül legfeljebb 90 naptári napig tart azonos felek között. (Annak viszont nincs akadálya, hogy a munkavállaló több különböző munkáltatónál egész évben alkalmi munkát végezzen ezen időkorlátok között).

- ha a munka idényjellegű, kizárólag a következő ágazatokban: mezőgazdaság (növénytermesztés, erdőgazdálkodás, állattenyésztés, halászat) és idegenforgalom. A mezőgazdasági idénymunka – kivéve a növénytermesztési idénymunkát – nem haladhatja meg a 31 napot. A növénytermesztési és idegenforgalmi idénymunka esetén a munkaszerződés az idény hosszára (pl. síszezon, balatoni nyári szezon) köthető.

Az idényjelleg azt jelenti, hogy az elvégzendő munkának meg kell felelnie annak a követelménynek, hogy a munkával előállított áru vagy a nyújtott szolgáltatás természete miatt – vagyis a munkaszervezés körülményeitől függetlenül, objektíve – évszakhoz, az év adott valamely időszakához vagy időpontjához kötődik.

Az egyéb ágazatokban is lehetséges idénymunka, de arra csak akkor lehet ezt a törvényt alkalmazni, ha a munka megfelel az alkalmi munka kritériumainak, egyébként a Munka Törvénykönyve [1992. évi XXII. törvény, Mt.] általános szabályai szerint lehet szerződni. A Munka Törvénykönyve szabályait kell alkalmazni továbbá a mezőgazdasági – kivéve a növénytermesztési – idénymunkára, ha annak egybefüggő időtartama a 31 napot meghaladja. (A növénytermesztési idénymunkára további speciális szabályok vonatkoznak, amelyek ismertetése lentebb található).

- ha a munkát természetes személy háztartásában végzik, függetlenül attól, hogy a munkaszerződést határozott vagy határozatlan időre kötik. Ilyen esetben csak akkor lehet az egyszerűsített foglalkoztatásról szóló törvény szabályai szerint eljárni, ha a munka kizárólag a munkáltató természetes személy, és a háztartásában vele együtt élő személyek, továbbá közeli hozzátartozói mindennapi életéhez szükséges feltételek biztosítására irányul.

Ide tartozik tehát pl. a takarítók alkalmoszerű munkája, a házvezetőnő határozatlan idejű munkaviszonya, a babysitter alkalmazása, nem tartozik ide viszont, ha pl. a magánszemély munkáltató háza felújítására alkalmaz munkavállalókat. Ha a magánszemély munkáltató a szántóföldjét kívánja mással megműveltetni, azt mezőgazdasági idénymunka keretében teheti meg.

- a kiemelkedően közhasznú szervezetek által létesített munkaviszony (határozott vagy határozatlan idejű).

A kapcsolódó közteher

Változás következik be 2010. április 1-jétől az egyszerűsített foglalkoztatáshoz kapcsolódó köztehermértéket, illetve annak lerovását illetően. 2010. március 31.-ig még az alkalmi munkavállalói könyvvel történő foglalkoztatásról és az ahhoz kapcsolódó közterhek egyszerűsített befizetéséről szóló 1997. évi LXXIV. törvény [AMtv.] szerinti sávós munkabér és köztehermérték az irányadó, mely szerint napi 1800-4600 Ft. között lehet a munkabér, a kapcsolódó közteherjegy mértéke pedig 400 Ft-tól 1100 Ft-ig terjedhet.

2010. április 1-jétől megszűnik az a rendszer, amely az alkalmi munkavállaláshoz automatikusan az általános köztehernél alacsonyabb kedvezményes közterhet kapcsolt. A munkabér összege pedig csak a felek megállapodásától függ (természetesen a minimálbérnél ekkor sem lehet alacsonyabb). Bizonyos kivételekkel az általános adó- és társadalombiztosítási szabályok szerinti adók és járulékok kapcsolódnak az egyszerűsített munkaszerződéssel történő foglalkoztatáshoz.

A kivételes kedvezményes körbe tartozik:

- a természetes személy munkáltató háztartásában végzett munka, de csak abban az esetben, ha a munkaszerződést legfeljebb 31 napra kötötték, és a tárgyhónapban ledolgozott napok száma a 10 munkanapot nem haladja meg, valamint
- az idénymunka.

Az alkalmi, nem idényjellegű munka, valamint a 31 napot meghaladó határozott vagy határozatlan időtartamú háztartási, továbbá a közhasznú szervezet javára végzett munka után tehát teljes közterhet kell fizetni.

A kedvezményes közteher egységesen 30 %, amelyet a nettó (a munkavállalónak ténylegesen kifizetett) munkabért alapnak tekintve kell meghatározni.

(Növénytermesztési idénymunka esetén további kedvezmény igénybevétele lehetséges, ld. lent). A közteher egy összegben kiváltja a külön jogcímen történő adó- és járulékfizetést, az adóhatóság a befizetett összeget törvényben meghatározott arányban osztja fel a költségvetés, illetve az Egészségbiztosítási, Nyugdíjbiztosítási és Munkaerőpiaci Alapok között.

A 30%-os közteherfizetés mellett foglalkoztatott munkavállaló nem minősül társadalombiztosítási szempontból biztosítottnak, ugyanakkor bizonyos ellátásokra jogosult, így: nyugellátásra, baleseti egészségügyi szolgáltatásra, valamint álláskeresői ellátásra.

A bejelentési és bevallási kötelezettség

A bejelentési kötelezettséget az illetékes elsőfokú állami adóhatóság felé, interneten kell, bizonyos esetekben telefonon is lehet teljesíteni.

A bejelentésnek tartalmaznia kell: a munkáltató nevét (megnevezését), adóazonosító számát, illetve adóazonosító jelét, a munkavállaló természetes azonosító adatait (neve, születési ideje, helye, anyja neve), adóazonosító jelét, TAJ-számát, az egyszerűsített foglalkoztatás céljából kötött munkaviszony fajtáját (idénymunka, alkalmi munka, háztartási munka, közhasznú szervezet javára végzett munka), kezdetének és megszűnésének időpontját, a munkaviszony esetleges szünetelésének időtartamát, a heti munkaidőt, a munkavégzés helyét. Telefonon a háztartási, illetve a növénytermesztési idénymunkát lehet bejelenteni, a Kormányzati Ügyfélértájékoztató Központhoz. 2010. július 1.-jétől a bejelentés SMS-ben is teljesíthető.

A bevallási kötelezettséget az általános szabályok szerint kell teljesíteni, azonban a kedvezményes körbe tartozó foglalkoztatás esetén a munkáltató választhatja azt is, hogy a bevallást elektronikus úton vagy papír alapon évente egyszer, a tárgyévet követő év január 12.-éig teljesíti.

Növénytermesztési idénymunkára vonatkozó további szabályok

A növénytermesztési idénymunkára további kedvezményt jelentő speciális szabályok vonatkoznak.

Növénytermesztési idénymunkának tekintendő egy külön, 2010. április 1.-jéig kiadandó kormányrendeletben meghatározott egyes növénytermesztési termékek (pl. gyümölcs, zöldség, dohány) termelésével összefüggő mezőgazdasági idénymunka és a megtermelt növénytermesztési termékeknek a munkáltató saját gazdasága területén történő anyagmozgatása, csomagolása.

Növénytermesztési idénymunka esetében a munkaszerződést csak abban az esetben kell írásba foglalni, ha azt a munkavállaló kéri, illetve ha a foglalkoztatás egybefüggő időtartama – 5 nap helyett – a 30 napot meghaladja. Jelenléti ívet természetesen ekkor is vezetni kell.

A növénytermesztési idénymunkához a 30%-os közteher kapcsolódik, de ha a növénytermesztési idénymunka a tárgyévben a 10.000 munkaórát nem haladja meg, lehetőség van arra, hogy a munkáltató előzetesen csak közteherelőleget fizessen. Ilyenkor, ha valamilyen ok miatt mégsem lehet elvégezni a növénytermesztési munkát (pl. mert elverte a jég a termést), nem kell előre nagyobb összeget befizetnie, a későbbi elszámolással ez a veszteség a munkáltatót nem terheli. A közteherelőleg mértéke egy hipotetikus összeg, amelyet a munkáltató által május 15-ig (2010-ben július 12.-ig) az APEH felé bejelentett termőterülete nagysága, az általa termeszteni kívánt növényfajta és az annak művelési igényétől függően meghatározott munkaidő-ráfordítás alapján

az ehhez kapcsolódó minimálbér 12%-ának felel meg. A közteherelőleget július 12.-ig kell megfizetni. A tényleges foglalkoztatást követően kell megállapítani az ehhez kapcsolódó, ténylegesen megfizetendő közteher mértékét, és a különbözetet a bevallás időpontjában a munkáltató az APEH-nek köteles megfizetni, vagy – ha az időjárásból eredően a termesztés mégsem lett sikeres – visszaigényelheti, vagy más adótartozására átvezettetheti.

Növénytermesztési idénymunka esetén a munkáltatót a bejelentési kötelezettség azzal az eltéréssel terheli, hogy azt nem naponta a munkavégzés megkezdéséig, hanem csak a tárgy hónapot követő hónap 12-éig kell teljesítenie.

Forrás: FVM